

מי שמתו פרק שלישי ברכות

כג.

עין משפט גזר מצוה

גזר א מיי פ"ד מהל' תפלה
לכסה יג סמנ עשין יט
טו"ש"ע אר"ח סימן קד סעף
ה':
גכ ב ג מיי"ט ס"ה י' סמנ
ש"ע טו"ש"ע אר"ח סימן
גכ סעף א':
ד ד מיי"ט סמנ ש"ע טו"ש"ע
ש"ע ס"ה ג':
ה ה ו מיי"ט פ"ד מהל'
תפילין הלכה ח סמנ
עשין כ טו"ש"ע אר"ח סימן
מנ סעף ה' רכז אלפס כא'
וכה' תפילין דף ע"ה:
ז ז מיי"ט סמנ ש"ע טו"ש"ע
ש"ע ס"ה ג':
ח ח מיי"ט סמנ:
ט ט י ב מיי"ט סמנ ש"ע
טו"ש"ע ס"ה ג':
י י ל מ מיי"ט ס"ה ג' ע'
סמנ ש"ע טו"ש"ע ס"ה
ג' נ (מיי"ט פ"ד מהל' תומאה
מת הלכה ג):

רבינו הגנאל

בית הכסא קבע. פירוש,
מקום שיהיו לפנות בו בני
אדם לגדלים וכל שכן
להשתנה. מדרון. קום
השמים נמשכן וירדו
ואינו (נקיין) [נקיין] ולא
נבלעו במקומן. ובית הכסא
ארעי. מקום שנודמן לאדם
בהליכתו (מפנה) [ונפנה]
שם או השתין בו מים.
[אנעיא] להו מרו שיכנס
אדם בתפילין לבית הכסא
קבוע להשתין מים וכו'.
וקימיל דלא יכנס אדם
בתפילין לבית הכסא קבוע
אפי' להשתין מים. התרת
לך כאן קבוע אסתי לך
כאן בית הכסא ארעי. פ"י.
דבית הכסא קבוע אסור
לניחום בראשו, אבל בידו
שרי דליכא למיחש
לניצוצות ולשפן. ולהפך
בבית הכסא ארעי שהמקום
קשה, אסור לאוחז בידו
משום ניצוצות אלא מניחם
ביכסם, אבל מותר כשהוא
שוכב ואין צורך להלחץ רק
שיכסה אותם. א"ר יצחק
הנכנס לסעודה קבע חולצין
תפיליו ואחר כך נכנס
ופליגא דר' הייא דא"ר
חייא מניח על שלחנו וכן
הדור לו. כל היכא דאיכא
כאזי גונא בתלמוד ופליגא
דפלוני קיייל כחולק, הלכך
קיייל כר' חייא.

חיישינן שמא יפנה בהן ואסור. ודוקא צבית הכסא קבוע
חיישינן שמא יפנה בהן אבל צבית הכסא עראי שאין
רגילים לפנות שם מותר להשתין בהן ולא חיישינן שמא יפנה בהן
והא דמניא לקמן לא ישמין בהן אפילו צבית הכסא עראי היינו
דוקא כשאוחזין בידו דחיישינן שמא
ישפשף בהן הניצוצות אם יפלו
מיס על רגליו או יגע בחמה:
שחרוי פכין קמניח מצילין באהל
המת. ועל כרחק מנועם
אזיר הוא דאי לית צבו"א אזיר כלל לא
היו מצילין דהוי כמו אוכלין שגנלן
צטיטעו שמתקבלין טומאה צאהל המת:
דצריס

גברא חזיא הוא ותפלתו תפלה תנו רבנן
ואם התפלל תפלתו תועבה אמר רב זביד
אלא שאינו יכול לשהות בעצמו אבל אם
תפלה ועד כמה אמר רב ששת² עד פרסה
במה דברים אמורים כשאין יכול לעמוד
על עצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב זביד
שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן¹ הניצרך
לנקביו הרי זה לא יתפלל משום שנאמר
יחזון ויחזון ויחזון ויחזון ויחזון ויחזון ויחזון
אמר רבי יונתן מ"ד² שמור רגלך כאשר תלך אל
בית האלהים שמור עצמך שלא תחטא ואם
תחטא הבא קרבן לפני וקרוב לשמוע³ (דברי
חכמים) אמר רבא הוי קרוב לשמוע דברי
חכמים שאם חוטאים מביאים קרבן ועושים
תשובה מתת הכסילים [זבח] אל תהי ככסילים
שחוטאים ומביאים קרבן ואין עושים תשובה
כי אינם יודעים לעשות רע אי הכי צדיקים
ניגהו אלא אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים
קרבן ועושים תשובה הם על הרעה הם מביאים
אמר הקב"ה בין טוב לרע אינן מבחינים והם
מביאים קרבן לפני רב אשי ואיתימא רב חנינא
בר פפא אמר שמור נקבך בשעה שאתה עומד
בתפלה לפני. תנו רבנן⁴ הנוכנס לבית הכסא
חולצין תפיליו ברחוק ד' אמות ונכנס אמר רב
אחא בר רב הונא אמר רב ששת לא שנו אלא
בית הכסא קבוע אבל בית הכסא עראי חולצין
ונפנה לאלתר וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות
ומניחן מפני שעשאו בית הכסא קבוע איבעיא
להו מהו שיכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבוע
מניחם אלא מניחם ביכסם, אבל מותר כשהוא
שוכב ואין צורך להלחץ רק שיכסה אותם. א"ר
יצחק הנכנס לסעודה קבע חולצין תפיליו
ואחר כך נכנס ופליגא דר' הייא דא"ר חייא מניח על
שלחנו וכן הדור לו. כל היכא דאיכא כאזי גונא
בתלמוד ופליגא דפלוני קיייל כחולק, הלכך
קיייל כר' חייא.

דמר סבר. כל המפסיק בתפלתו אם שהה כדי לגמור כולה חוזר
לראש כדאמרין גבי ק"ש לקמן בפירקין (דף כד): וצ"ע
מיפלגי הכא: האי אם שהה לא שהה מיבעי ליה.
צמילתא דרב חקדא ורב המנונה מיבעי ליה לאפלוגי
בין שהה ללא ומדלא אפליגי שמע מינה אפילו
בדלא שהה קאמר: גברא דחזיא הוא. כשהתחיל
להתפלל והיה לריך לנקביו דחוי הוא מלהתפלל
הלכך מה שהתפלל אינה תפלה וחוזר לראש:
ומר סבר גברא חזיא. אע"פ שאינו יכול להמתין עד
שיסיים תפלתו תפלה ראויה היא מה שהתפלל
קודם שמתה: ועד כמה. יכול להעמיד עלמו
מנקביו שהיא מותר להתחיל בתפלה: איניא דמסני.
להאי צמה דצריס אמורים צמיתתא גופא
ולא משמעתא דרב זביד ורב יהודה וכי איירי
אינה זשיעורא הוא דאיירי: שמור עצמך שלא
תחטא. ותנטרך רגלך ללכת אל בית האלהים להציל
תפלתך: הוי קרוב לשמוע. משוזה צביתא
קרבך מתת ארסו ככסילים צלל משוזה: שמור
נקבך. מניח רגלך כמו להסך את רגליו (שמואל
א' כד) שמור נקבך שלא יפסו: בית הכסא קבוע.
שיש בו צוואה וכל צמי כסאות שצממא על פני
השדה הס בלא חפירה: עראי. שזה מתחיל
עכשו לעשותו צית הכסא: חולצין ונפנה
לאלתר. ויחזון תפילין בידו כדאמרין לקמן
ובקבוע נמי אוחזן צידו אלל שצריך לחלוץ
ברחוק ד' אמות שזמני מהס בראשו הס צגלוי
וגנאי הדצר: מהו שיכנס בתפיליו. כשהן
בראשו קאמר: שמא יפנה בהן. גדולים:
צחורים הסמוכים לצים הססא. לפניס מן
הגדר צעה שהו פנה זה ונתן צחורים שצכותל:
צחורים הסמוכים לרשום הרבים. חורי
ותלי טמילת מהס השדה שאין עכצריס
מניחן צמקום הילוך צני אלס והוא יכנס
לאחורי הגדר לפנות: גוללן. צרצועות
שלהן: ש"ע סלל לצועה. שיש צה קדושה
שהי בהן הוא קושך וצקשר נראה צעשימו
כמין דלית על סס אחת מאחיות של שדי
הש"י עשויה צכותלי הקציה הסילונה והיו"⁷
עשויה בראש לצועה תפילין של יד ורצועה
קטנה מאל כפוף ראשה ונראית כמין יו"⁷:
ואוחזן צימינו. שלל צצגדו כדי שלל יפלו:
ציוס. כשהוא חוללן צצציל צית הכסא
גוללן כמין ספר כדאמרין: וצילנה. כשהוא
חוללן צצציתו על מנת להנעיע עד הצקר:
עושה לסס ציוס טפח. חללו טפח דקשיצ
הכלי אהל להפסיק צינס לקרקע: לא שנו.
דצעי טפח אלל צכלי שהו כליון. ציס העשוי
לצרכן דליון קרוב להיות צטול אללס
הילכך צעין דצר הניכר שיהא חולצין
צפניהם: שהרי פנין קטנים מצילין. ציהקף
ממיד פתיל צאהל המת ואף על גב דלא
הו טפח חיייל: הוואיל ושרונו רצנן.
לאוחזן צידו משום שמירמן: נטערן

(א) לקמן כד: ר"ה ל"ג:
(ב) ג"ל כד: מוס' ד"ה אהל:
(ג) ויחזון (ד) ואיתימא רב יהודה
על פרסה כ"ל: רש"י, (ה) תוספתא
פ"ב ה"ט, (ו) נעוה הפסוק וע' העטפת
בין ע"ק, (ז) שבת ס"ב, (ח) וכן
צריס וכו' ויה כשאלמות פ' גא וכן
חמה לקמן כד: (ט) הך דרבה צניח
צ"ל קודם הא דר' יעקב כר' אהל.
רש"י, (י) ד"ה שלל חמר ד"ה
ואוחזן.

תורה אור השלך

1. לכן כה אעשה לך ישראל עקב פי זאת אעשה לך הבהן לקראת אלהיך ישאלו:
עמוד ה' ב
2. שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים וקרוב לשמע מתת הכסילים וזבחי אבות יודעים לעשות רע: קהלת ד' י

הגהות הב"ח

(א) גבי אהל דמניח לה במתניתא וכו' אמר רב זביד אמר רב יהודה על פרסה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שהרי וכו' שמתקבלין טומאה באהל המת. כדאמרינן וצ"ע ג' ע"ב:

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש כתב, אבל אם לא היה [חשוב] אצל שלהם לא היה מירא באהל המת מירי דבטי אאוכלין שבבלן בטי דאמר' בפ"ק דובחים שאין ניצולין באהל המת.

רב ניסים גאון

פכין קטנים מצילין באהל המת. עיקרה בסיפרי (פרשת תהו) וכל כלי פתוח בכלי חרש הכתוב מדבר מה ח"ל פתוח ואפילו כל שהוא (והואיל והוא) [הוא] טמא באהל המת לפיכך אם יהיה מוקף בצמיר פתיל מציל על מה שבתוכו כדמפרש התם נמי וכל כלי פתוח מיכן אמרו כלים מצילין בצמיר פתיל באהל המת ואמר עזר טמא הוא אין ח"ל הוא אלא הוא שציל על עצמו ובשבת כ"פ אמר רבי עקיבא (דף 99) ובבבא קמא כ"פ כיצד הרגל מועדת (דף נה) גרסי' גניא מפי' במת מנין דרין הוא ומה פכין קטנים שמתורין כוב טמאין במת:

כיו הוה נקיט ספרא דאגדתא כיו הוה נקיט ספרא דאגדתא